

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**КООРДИНАЦІЙНА РАДА З НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ, АСПРАНТІВ,
ДОКТОРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
СТУДЕНТСЬКА РАДА**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**84 ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА СТУДЕНТІВ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАЦІЇ - 2024»**

23-24 травня 2024 року

ЗАПОРІЖЖЯ – 2024

ЕТИЧНІ РОЗДУМИ ПРО ГЕНЕТИЧНЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ

Купріянова Т.Б.

Науковий керівник д.філ.н., проф. Утюж І.Г.

Кафедра суспільних дисциплін

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

В дебатах про етику генетичного вдосконалення часто виникає цікавий момент: вони розгортаються задовго до того, як ми отримуємо фактичні навички у цій сфері.

Ця наукова робота спрямована на аналіз добробуду для особин різної статі. Протягом останніх кількох десятиліть ми володіли технологією, яка може радикально змінити генетику майбутніх дітей, що суттєво вплине на їхній добробут і вибір статі. Якщо відкинути вплив систематичної соціальної нерівності, можна спостерігати, що більша тривалість життя для тих, хто народився жінкою, а також можливість зачаття та народження у жінок свідчать про те, що бажання мати “найкращу дитину” може спонукати до вибору ембріона жіночої статі над ембріоном чоловічої статі. (Sparrow 2010, 2010 b; 2012). Якщо ми розглядатимемо питання впливу патріархату на добробут майбутньої дитини у контексті розгляду відносних переваг різних геномів, здається, що ми маємо віддати перевагу ембріонам чоловічої статі, а не жіночої.

Раніше, в різних культурах прагнення народити та виростити дитину певної статі досягалось дітовбивством. Зараз, майбутні батьки можуть визначати стать плоду внутрішньоутробно, та у разі невдоволення їх вимог, переривати вагітність.

Терапія чи покращення? Питання, чи слід розглядати вибір статі або генетичну зміну статі як покращення, частково залежить від нашого розуміння цього терміну. Обґрунтоване розуміння покращення включає: (1) розвиток конкретної здібності за межі типових для даної особи; (2) розвиток здібностей понад те, що було б для даної особи у здоровому стані; (3) розвиток здібностей понад те, що є типовим для індивіда, коли він здоровий, і навіть понад те, що є типовим для виду; (4) розвиток потужності поза межі поточного діапазону для людей. Покращення людини повинно бути бажаним, саме тому батьки будуть намагатися мати найбільш кращу дитину.

Вибір статі може бути розглянутий як терапевтичний, коли в сім'ї вже мається історія розладів, пов'язаних із статтю, таких як м'язова дистрофія Дюшенна, ламкий Х-синдром або гемофілія. Там, де це має місце, вибір статі часто виправдовується «медичними міркуваннями».

Зі слів Роберта Спарроу, доцільно вважати, що позитивними характеристиками бути жінкою є народження спадкоємця та відносно довший період життя. Враховуючи ці факти, вибір ембріона жіночої статі, а не чоловічої, вважатиметься покращенням. Так як нам невідомі перспективи життя майбутньої особи, вибір ембріонів саме жіночої статі повинен бути пріоритетним, через кращі пристосувальні навички. Але пам'ятаючи про аспекти несправедливого ставлення до жінок, є ряд переваг, пов'язаних з народженням чоловіком. Наприклад, отримання вищих доходів, ніж жінки, та змога отримати доступ до соціальної влади та інших привілеїв. Тобто, з цієї точки зору, вибір ембріонів чоловічої статі буде вважатись покращенням додатково через вплив патріархату. Хоча деякі фактори, які призводять до нижчої тривалості життя чоловіків порівняно з жінками, самі по собі є продуктом патріархату (чоловіки працюють на більш небезпечній роботі, частіше вчиняють самогубства).

Розгляд покращення через вибір статі свідчить про те, що порівняння здібностей та перспектив життя чоловіків і жінок може ускладнити визначення, яка стать краще. Якщо бути точнішим, то поняття про добробут можна оцінити з посиланням на суб'єктивний доступ (гедонізм), задоволення переваг (консеквенціалізм) або об'єктивні блага (теорія об'єктивного списку) (Griffin 1986; Parfit 1984). Питання про те, чи народжувати чоловіків чи жінок, стає залежним від того, чи вважаємо ми доцільним враховувати вплив соціальної несправедливості на те, що розглядається як покращення. Як далі пише Спарроу, якщо припускати що характеристики чоловічої статі не є покращенням, то це може спровокувати гештальтний зсув у прихильників вдосконалення.

Як було описано у роботі Роберта Спарроу, на основі написаного ним, можна сказати про побічні дії самостійного вибору статі. При виборі фенотипу, в майбутньому батьки можуть зіткнутись з рядом етичних та деонтологічних проблем. Припускаючи можливість зменшення в популяції особин тієї чи іншої статі, батьки повинні бути готові пожертвувати добробутом своїх дітей для досягнення певних цілей на рівні суспільства, цей аргумент також, у певному сенсі, має евгенічний характер і може бути проблематичним. За рахунок цього у суспільстві може назрівати конфлікт стосовно вираження неповаги до людей, які народились з конкретним фенотипом, це може призвести до збільшення у популяції людей, геном яких буде вважатися домінантним. Це стає особливо очевидним, якщо ми розглядаємо обов'язок батьків обирати найкращу можливу дитину, оскільки в такому випадку, ймовірно, всі батьки будуть зобов'язані обирати дітей однієї статі. Тобто, уряди повинні будуть вірно регулювати використання редагування геному для вирішення проблем колективних дій і зменшення ризику того, що сукупні наслідки використання цієї технології будуть катастрофічними.

Підводячи підсумок, можна зазначити, що людство не може передбачити всі можливі наслідки застосування геномної інженерії в напрямку вибору статі майбутньої дитини. Ми не в праві обирати за нащадків їх геном, бо є шанс порушити не тільки соціальні, а й і деонтологічні проблеми. Проте, генетичне програмування, запобігаюче розвитку спадкових та генетичних хвороб, є досить необхідним.